

Награда „Леонтијев” Милановићу и Мацукато

Јелена
Жарковић
Ракић*

Награда Туфтс Универзитета, која се додељује у знак сећања на економисту, нобеловца, Василија Леонтијева, припала је ове године Бранку Милановићу и Маријани Мацукато за изванредне доприносе економској теорији који апострофирају савремене изазове и подржавају изградњу праведног друштва. Неки од ранијих добитника награде су нобеловци Сен и Дитон као и други познати економисти попут Родрика, Хиршмана и Галбрајта.

Милановић, професор на Градском њујоршком универзитету, добио је награду за допринос мерењу глобалне неједнакости и анализирању фактора који ће утицати на глобалну расподелу дохотка у будућности. Његова књига „Глобална неједнакост: нови приступ за доба глобализације”, која је 2016. године у издању Академске књиге преведена на српски, постала је препознатљива по такозваном графику слона. Та крива показује како се кретао реални доходак за различите друштвене групе на глобалном нивоу у периоду између 1980. и 2008. године. У групи која бележи највећи пораст реалног дохотка најзаступљенија је кинеска виша средња класа. Одмах после њих највећи раст дохотка остварили су појединци који спадају у горњи један проценат најбогатијих

људи. То су углавном веома имућни појединци пореклом из Велике Британије, САД и осталих западних земаља. У највеће губитнике на глобалном нивоу и једину групу чији је реални доходак стагнирао у поменутом периоду готово искључиво спада нижа средња класа у најразвијенијим западним земљама, преважно из Велике Британије и САД.

У својим проценама које су окренуте будућности, Милановић износи оптимистичне прогнозе које говоре о наставку смањења глобалне неједнакости, иако упозорава на две непознанице које би могле да преокрену тренд. Прва се односи на развој догађаја у Кини, чији ће позитиван допринос умањењу глобалне неједнакости за једну деценију највероватније нестати јер ће она постати сличнија данашњим богатим земљама унутар којих ниво доходне неједнакости расте. Друга непознаница је Африка, веома хетероген континент на којем су неке државе мање а неке више успешне у остваривању друштвеног и економског напретка. Африка у глобалу не успева да конвергира ка развијеном свету а, с друге стране, с обзиром на високе стопе раста популације могуће је да ће због даљег релативног заостајања за развијеним светом управо она допринети расту глобалне неједнакости у будућности. Истовремено, проблем је што у богатим земљама с веома бројном популацијом, попут САД или Немачке, реални доходак за доње доходне групе већ дуго стагнира, док Јапан бележи скоро две деценије анемичног економског раста.

Маријана Мацукато, професор на Лондонском универзитетском колеџу, широј јавности је постала позната по

књизи „Предузетничка држава”, у којој представља нов начин гледања на улоге државе у подстицању инклузивног економског раста заснованог на иновацијама. Мацукато изазива идеју да би улогу државе требало свести на постављање правила игре и исправљању недостатака тржишног механизма.

”

Бранко Милановић, професор на Градском њујоршком универзитету, добио је награду за допринос мерењу глобалне неједнакости и анализирању фактора који ће утицати на глобалну расподелу дохотка у будућности

Она показује бројне примере који доводе у питање уврежено веровање да „бироократизован” јавни сектор осујећује раст једног иначе динамичног и иновативног приватног сектора. Напротив, указује да без динамичног и иновативног јавног сектора нема раста у приватном сектору. Рецимо, познат је пример који често наводи како је сваки од најважнијих саставних делова ајфона, који га чини паметним телефоном, од интернета и ГПС-а преко екрана осетљивог на додир, настао захваљујући јавним улагањима као и јавним институцијама које су саме створиле ове кључне иновације.

Наравно, предузетнички дух Стива Џобса и Силицијумске долине је неупитан, али је истовремено неправедно ниједном речју не поменути државу и њене доприносе у овом и низу других сличних примера.

Решења која предлажу овогодишњи добитници награде „Леонтијев” су сасвим нови поглед на јавни сектор који не само да поправља неуспехе тржишта већ активно учествује у креирању нових тржишта и њиховом даљем обликовању. То значи да је потребно да држава буде веома активна и спремна да довољно троши у областима које су кључне за даљи раст продуктивности (и дугорочног економског раста), а то су образовање, истраживање и нове технологије.

*Професор Економској факултету у Београду